

STORTINGET

Innst. 284 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:156 S (2024–2025)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Dagfinn Henrik Olsen om en restriktiv familieinnvandringspolitikk

Til Stortinget

1. Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familiegjenforening til enslige mindreårige asylsøkere.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familiegjenforening til personer som har midlertidig opphold.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å begrense familiegjenforening til å gjelde ektefeller og egne barn under 15 år.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre obligatorisk DNA-test ved alle familieinnvandringsaker.
5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som stiller krav om at i alle familieinnvandringsaker må referansepersonen ha jobbet i Norge i til sammen fire år.
6. Stortinget ber regjeringen øke underholdskravet for familiegjenforening fra minst 3,2 ganger grunnbeløpet i folketrygden til minst 3,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden.

7. Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige overføringer, med unntak av alderspensjon, ikke skal inngå som en del av beregningen av underholdskravet.
8. Stortinget ber regjeringen innføre underholdskrav uten unntaksordninger for flyktninger ved all familiegjenforening.
9. Stortinget ber regjeringen sette et tak på antall henteekteskap en person kan gjennomføre, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.
10. Stortinget ber regjeringen frata en person retten til nytt henteekteskap dersom vedkommende er dømt for mishandling av tidligere ektefelle, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.
11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre en karanteneordning ved gjentatte henteekteskap.
12. Stortinget ber regjeringen stille krav om plettfriandel hos både søker og referanseperson i alle familieinnvandringsaker, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

2. Komiteens behandling

Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen har uttalt seg om forslagene i brev av 22. april 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen. Komiteen har invitert til og har mottatt åtte skriftlige høringsinnspill i

saken. De skriftlige innspillene er sammen med sakens dokumenter tilgjengelige på stortinget.no.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, lederen Sverre Myrli, Siri Gåsemyr Staalesen og Terje Sørvik, fra Høyre, Mudassar Kapur og Anne Kristine Linnestad, fra Senterpartiet, Maren Grøthe og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Representantforslag 156 S (2024–2025) om en restriktiv familieinnvandringspolitikk.

Komiteen viser til at det fremmes tolv ulike forslag i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener Norge må føre en streng, forutsigbar og bærekraftig innvandringspolitikk. Disse medlemmer er enig i forslag 9, 10 og 11 i representantforslaget. Disse medlemmer viser til at antallet familiegjennforeninger i Norge har økt og er på det høyeste nivået på ti år. Disse medlemmer merker seg at over 100 000 personer har fått innvilget familiegjennforening siden 2014. Statistisk sentralbyrå (SSB) la fram rapporten «Familieinnvandring og ekteskapsmønster 1990–2020» i 2022, og denne viser at det er store forskjeller i arbeidsdeltakelse blant familieinnvandrere. Disse medlemmer merker seg at det spesielt er hvilken gruppe referansepersonen tilhører, som har stor påvirkning på yrkesdeltakelsen. Ti år etter ankomst til Norge viser tallene at 69 pst. av dem som kom for å gjenforenes med arbeidsinnvandrere, er yrkesaktive. For personer gjenforent med en person med fluktbakgrunn, var kun 42 pst. i arbeid etter ti år. Disse medlemmer mener derfor at det er behov for tiltak for å få flere inn på arbeidsmarkedet, samtidig som familieinnvandringen bør strammes inn. Disse medlemmer viser videre til Høyres merknader og forslag i Dokument 8:94 S (2024–2025), jf. Innst. 282 S (2024–2025).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil stramme inn vilkårene for familieinnvandring. Disse medlemmer er åpne for å diskutere flere av forslagene som ligger i saken, men mener at forslagenes konsekvenser ikke er godt nok utredet.

Disse medlemmer viser til at svaret fra statsråden løfter problemstillinger som må ses nærmere på.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å stramme inn vilkårene for familieinnvandring.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at familieinnvandringen til Norge har vært svært høy de siste årene. Fra 2014 til 2024 innvilget UDI familieinnvandring til 125 891 personer utenfor EU/EØS. Dette er flere enn antall innbyggere som bor i Drammen. Disse medlemmer viser til at i 2024 alene innvilget UDI innvandringstillatelse til 9 094 familiedlemmer med opprinnelse utenfor EU/EØS.

Disse medlemmer mener at fordi Norge i mange år har hatt høy innvandring fra ikke-vestlige land, blir også reglene rundt familieetablering et problem. Disse medlemmer viser til at blant en del innvandrergupper er det vanlig å hente ektefelle fra opprinnelseslandet. Dette fører til at integreringen stadig settes i revers, og det er forbundet med en rekke problemstillinger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til statsrådets svarbrev, som peker på feil i bruken av statistikk, tall og grunnlag i Dokument 8:156 S (2024–2025), at flere av forslagene ikke bygger på korrekt gjengivelse av gjeldende regler, at noen forslag er i strid med grunnleggende menneskerettslige regler og konvensjoner Norge har forpliktet seg til, og derfor ikke bør vedtas. Disse medlemmer mener det å foreslå reguleringer som allerede gjelder, slik som forslag 3, 4 og 12, er å kaste bort Stortingets tid. Disse medlemmer mener at representantforslaget er med på å lage et inntrykk av at det er mye enklere å få innvilget familiegjennforening i Norge enn det egentlig er. Disse medlemmer mener det kan virke integreringshemmende at det i forslaget blir gjort til et problem at familier og barn som har kommet bort fra hverandre under flukt, og som har flyktningstatus etter internasjonale kriterier, får innvilget sin søknad om familiegjennforening i Norge.

Disse medlemmer viser til at retten til familielev er nedfelt i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMD) artikkel 8. Etter FNs barnekonvensjon artikkel 22 har Norge forpliktet seg til å treffe egnede tiltak for å hjelpe til at barn på flukt forenes med sine foreldre.

Stans i familiegjennforening for enslige mindreårige asylsøkere (forslag 1)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at enslige mindreårige over 16 år som ikke har annet grunnlag for opphold enn at norske myndigheter anser at søkeren er uten forsvarlig omsorg

ved retur, ikke gis opphold som flyktning. Disse medlemmer mener de som gis opphold for øvrig, og dermed i all hovedsak fyller vilkårene for flyktningstatus, bør ha mulighet til å gjenforenes med nærmeste familie.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det må strammes kraftig inn på muligheten til familiegjenforening. Disse medlemmer mener at enslige mindreårige asylsøkere aldri må tillates familiegjenforening. Disse medlemmer mener muligheten for senere å hente familien er en sterk drivkraft for å legge ut på den farefulle reisen. Disse medlemmer mener videre at det er en uting ved asylsystemet at man får opphold fordi man ikke har omsorgspersoner, for deretter å oppleve at man søker om familiegjenforening med foreldrene. Disse medlemmer mener dette burde resultere i at oppholdstillatelsen trekkes tilbake fordi det er åpenbart at man har fått opphold på falske premisser. Disse medlemmer mener det er grov omsorgssvikt å sende sitt barn ut på en livsfarlig reise for selv å komme etter på en trygg måte senere. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familiegjenforening til enslige mindreårige asylsøkere.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt merker seg at enslige mindreårige asylsøkere over 16 år som ikke har status som flyktninger, og som ikke har opphold på annet grunnlag enn mangel av forsvarlig omsorg ved retur, blir innvilget opphold som gir grunnlag for å kunne søke familiegjenforening. Disse medlemmer mener det er grunnleggende problematisk at det i representantforslaget blir omtalt som en «uting» at barn får opphold fordi de ikke har omsorgspersoner som kan ivareta dem. Disse medlemmer mener at det er både ulovlig etter barnekonvensjonen og flyktningkonvensjonen å ikke ta seg av de grunnleggende behovene til barn uten omsorgspersoner i Norge. Disse medlemmer mener dessuten at det ikke på noen måte er i samfunnets interesse å overlate barn som er i en ekstremt sårbar situasjon, til seg selv, da de av den grunn vil være svært utsatte for å bli utnyttet av de som måtte ønske å utnytte barna til ulovlig virksomhet. Disse medlemmer viser til at privatisering av offentlige tjenester i Sverige har gjort at svenske myndigheter har mistet kontrollen over hvem som eier og driver for eksempel barnevernsinstitusjoner og asylmottak, og at det er eksempler på at kriminelle nettverk har gått inn i denne sektoren. Dette øker risikoen for at barn kan bli systematisk utnyttet og ledet inn i kriminell virksomhet gjennom institusjoner som framstår som kommersielle tilbud for enslige mindreårige asylsøkere.

Stans i familiegjenforening for personer med midlertidig opphold (forslag 2)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener forslaget kan ha en negativ påvirkning for å rekruttere ønsket arbeidskraft fra utlandet. Disse medlemmer mener forslaget også er problematisk med tanke på våre internasjonale forpliktelser, herunder Den europeiske menneskerettskonvensjon og FNs flyktningkonvensjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at dersom man har fått innvilget asyl, skal hovedregelen være at man skal returnere så raskt det er trygt. Disse medlemmer mener at det ikke må innvilges familiegjenforening før man eventuelt har fått permanent oppholdstillatelse. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familiegjenforening til personer som har midlertidig opphold.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til statsrådets svarbrev om at dette forslaget vil være i strid med både Den europeiske menneskerettskonvensjon og FNs flyktningkonvensjon. Disse medlemmer støtter ikke forslaget og mener at det er i strid med FNs barnekonvensjon artikkel 22 å vedta å stanse all familiegjenforening for enslige mindreårige med midlertidig opphold. FNs flyktning- og barnekonvensjon gir grunnleggende føringer om å sette barns beste i hovedfokus i behandling av familiegjenforeningssaker. Disse medlemmer viser til NOAS' rapport «Barns beste i familiegjenforeningssaker» fra 2025 som bygger på saker behandlet i NOAS sitt rettshjelpsarbeid, og som dermed har vært gjenstand for en grundig faglig gjennomgang. I sammendraget er det konkludert med at:

«Gjennomgangen vår viser at vilkår for rett til familiegjenforening tolkes strengt, nærmest absolutt. Barnets beste inngår ikke i vurderingene av om vilkår er oppfylt eller ikke, men vurderes under unntaksbestemmelsene. I saksgjennomgangen finner vi flere eksempler på avslag som fremstår svært urimelige. Vi finner samtidig eksempler på saker der det ble gjort unntak for oppfyllelse av vilkår, uten at disse sakene skiller seg ut på en slik måte at de er med på å klargjøre hva som skal til for at hensynet til barnets beste vinner fram.»

Disse medlemmer mener det er viktig at Norge oppfyller sin forpliktelse til at barns beste skal være et grunnleggende hensyn i behandling av familiegjenforeningssaker som berører barn. NOAS sin rapport viser at det er behov for å gjøre en gjennomgang av praksis for å sikre barns rettigheter, og disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gjennomgang av praksis etter unntaksbestemmelsene i familieinnvandringsregelverket i saker som berører barn, og undersøke om praksis i saksbehandlingen er i tråd med lovgivers intensjon og internasjonale forpliktelser om at barns beste skal være et grunnleggende hensyn.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gjennomgang av saker som faller inn under utlendingsforskriften § 17-5 om at barn skal tilbys muntlig samtale, og undersøke hva som blir lagt til grunn når forvaltningen unnlater å tilby samtale fordi det er 'åpenbart unødvendig', og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av 2026.»

Begrense familiegjenforening til ektefelle og egne barn under 15 år (forslag 3)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at rett til familieinnvandring allerede er begrenset til ektefelle/samboer/partner og mindreårige barn samt foreldre til barn som er norske borgere eller har flyktningstatus.

Flertallet mener alle under 18 år er barn, og fortsatt skal defineres som dette, som følge av norsk rett og FNs barnekonvensjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at regelverket i dag er utformet slik at man slipper unna forsørgerkravet dersom man raskt søker om familiegjenforening. Etter disse medlemmers syn bør denne ordningen legges helt om, slik at den ikke hindrer retur når dette er trygt. Særordningen som gjør at flyktninger og asylsøkere slipper forsørgerkrav ved familiegjenforening, må fjernes i sin helhet. Disse medlemmer mener at dersom familiegjenforening skal innvilges, bør det bare være for ektefelle, eller egne barn under 15 år. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å begrense familiegjenforening til å gjelde ektefeller og egne barn under 15 år.»

Innføring av obligatorisk DNA-test i familieinnvandringssaker (forslag 4)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti påpeker at utlendingsmyndighetene i dag kan pålegge både det antatte barnet og det antatte familiemedlemmet å avlegge biologisk prøve for DNA-analyse når dette er nødvendig. Disse medlemmer mener det ikke bør brukes

tid og ressurser på DNA-analyser i tilfeller hvor det ikke er grunn til å tvile på familierelasjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det må stilles krav om DNA-test for å fastsette slektskap i alle familieinnvandringssaker. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre obligatorisk DNA-test ved alle familieinnvandringssaker.»

Fireårskrav til referansepersonen i familieinnvandringssaker (forslag 5)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, understreker at referansepersonen i dag må ha arbeidet eller tatt utdanning på heltid i Norge i til sammen fire år før tillatelse i familieetablering kan gis dersom referansepersonen har oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse eller på grunnlag av familieinnvandring. Flertallet mener kravet ikke bør utvides til å omfatte alle familieinnvandringssaker, da det er ressurskrevende å praktisere for utlendingsforvaltningen, samtidig som det har begrenset effekt ved siden av underholdskravet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at i noen familieinnvandringssaker må referansepersonen (den som allerede har oppholdstillatelse i Norge) ha jobbet eller studert fulltid i Norge i til sammen fire år. Disse medlemmer ønsker å endre dette, og mener at det må stilles krav om at i alle familieinnvandringssaker må referansepersonen ha jobbet i Norge i til sammen fire år. Disse medlemmer viser videre til representantforslaget for nærmere fordypning. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som stiller krav om at i alle familieinnvandringssaker må referansepersonen ha jobbet i Norge i til sammen fire år.»

Underholdskrav (forslag 6)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at underholdskravet i saker om familieinnvandring ble hevet fra 2,7 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) til 3,2 G. Disse medlemmer mener det må vurderes hvordan dette kravet slår ut før det vurderes ytterligere justeringer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at frem til 1. februar 2025 var underholdskravet for familieinnvandring på 2,7 ganger

grunnbeløpet i folketrygden, som tilsvarer 334 875,60 kroner hvis man tar utgangspunkt i grunnbeløpet per 1. mai 2024. Fra og med 1. februar ble underholdskravet for familieinnvandring hevet med ca. 65 000 kroner. Disse medlemmer mener hevingen av underholdskravet for familieinnvandring er for liten. Disse medlemmer mener at underholdskravet burde økes til minst 3,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden, som tilsvarer 458 904 kroner. Disse medlemmer mener det er viktig at folk er integrerte og er ute i jobb før de kan benytte seg av familiegjengeforening. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke underholdskravet for familiegjengeforening fra minst 3,2 ganger grunnbeløpet i folketrygden til minst 3,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at juridisk rådgiver ved FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) sitt nordiske kontor (NHCR) i 2020 slo fast at:

«Det er uoverstigelige hindringer og barrierer som en flyktning møter i en søknadsprosess om familiegjengeforening i Norge».

Disse medlemmer viser til at det skjer ganske ofte at familier på flukt kommer fra hverandre under flukten. Disse familiene har en grunnleggende rett til å forenes. Ifølge UNHCR er det å være en samlet familie viktig både for flyktningenes helse og barns utvikling, og retten til familieliv er en «menneskerettslig minimumsstandard». Disse medlemmer mener det er i samfunnets interesse å la familier gjenforenes, da det bidrar positivt til muligheten for god integrering og bedre helse for både for barn og voksne, og dermed øker muligheten for at flyktninger forblir selvforsørgende. God integrering er viktig for et land som Norge, som vil trenge mye arbeidskraft framover. Disse medlemmer mener at uoverstigelige hindringer for at mennesker som er i nær familie skal kunne leve sammen, strider imot grunnleggende menneskerettigheter. Dette kan virke diskriminerende og kan gi mennesker en grunnleggende følelse av å være uønsket i samfunnet.

Begrensninger i ytelser som inngår i beregningen av underholdskravet (forslag 7)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener forslaget vil ramme enkeltpersoner uforholdsmessig hardt, herunder varig uføre, kvinner i fødselspermisjon med opptjent rett til fødselspenger og

personer som studerer for bedre kvalifisering til arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige overføringer, med unntak av alderspensjon, ikke skal inngå som en del av beregningen av underholdskravet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det ikke er i samfunnets interesse å legge uforholdsmessige hindringer i veien for retten til familieliv og dermed også bedre integrering. Disse medlemmer er bekymret for at slike endringer bare vil føre til ekstra stor belastning på kommunenes velferdstjenester og sosialhjelpsutgifter.

Underholdskrav uten unntak for flyktninger ved familiegjengeforening (forslag 8)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener hensynet til at flyktninger ikke har mulighet til å utøve familieliv i sitt hjemland, må veie tungt, og at dagens situasjon ikke tilsier at det innføres slike drastiske tiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre underholdskrav uten unntaksordninger for flyktninger ved all familiegjengeforening.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til statsrådets svarbrev, som slår fast at ankomstallene fra andre land enn Ukraina er forholdsvis lave, og at dagens situasjon tilsier at det ikke innføres slike drastiske tiltak. Disse medlemmer støtter ikke forslaget, da det strider mot det grunnleggende prinsippet om at barns beste skal veie tungt i behandling av sakene, og at retten til familieliv ifølge UNHCR er en grunnleggende menneskerettslig minimumsstandard.

Henteekteskap og karanteneordning (forslag 9, 10 og 11)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til Justis- og beredskapsdepartementets vurdering av disse problemstillingene i oppfølgingen av tiltak 6 i Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for 2017–2020 (Retten til å bestemme over eget liv). Flertallet påpe-

ker at kartleggingen viste at en svært liten andel hadde vært referanseperson for ektefelle/samboer mer enn én gang. I de få aktuelle tilfellene gikk det lang tid mellom hvert ekteskap, og følgelig var det liten grunn til å iverksette tiltak, som ville berøre svært få personer, og som samtidig innebar økte kostnader til saksbehandling.

Flertallet mener det er svært alvorlig når personer som kommer til Norge i familieinnvandring, blir utsatt for vold i nære relasjoner. Flertallet understreker at søknaden om oppholdstillatelse i saker om familieetablering kan avslås dersom det er mest sannsynlig at søkeren vil bli mishandlet eller grovt utnyttet, og at vandelsopplysninger kan benyttes for å vurdere om det er sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet ved å etablere familieliv i Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det har kommet flere eksempler fra kriesentre de siste årene om norske menn som mishandler kvinner de har sørget for at kommer til Norge gjennom familieetablering. Det finnes eksempler på menn som har søkt familieetablering med en ny kvinne etter omfattende vold og senere skilsmisse. Det bør utredes om retten til familieetablering for personer som utøver vold mot partner, skal innskrenkes, for eksempel i form av en karanteneperiode. Disse medlemmer støtter derfor forslagene som fremmes om henteekteskap som tar opp denne problemstillingen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at selv om Fremskrittspartiet vil verne om retten til familieetablering, må misbruk bekjempes. Disse medlemmer viser til at ordningen kan misbrukes til flerkoneri, til å skaffe seg opphold i Norge på falskt grunnlag og til tvangsekteskap. Disse medlemmer mener at man bør vurdere å innføre karantene etter at man har hentet ektefelle. Dette betyr at det må gå noen år før man kan hente ny ektefelle dersom ekteskapet endte med skilsmisse. Disse medlemmer mener at man må vurdere å sette et tak på hvor mange ektefeller en person kan hente til Norge. Kriteriene for dette må utredes nærmere. Disse medlemmer er fullt klar over at noen utnytter ektefeller fra fattige land. Disse medlemmer mener at nordmenn som dømmes for mishandling av utenlandsk ektefelle, bør tape retten til ny familieetablering. Disse medlemmer mener det er grunn til å se nærmere på regelverket for henteekteskap. Dersom en person henter både tre og fire ektefeller fra utlandet, er det grunn til å reagere. Disse medlemmer mener det bør vurderes en karanteneordning ved gjentatt familieetablering.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette et tak på antall henteekteskap en person kan gjennomføre, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

«Stortinget ber regjeringen frata en person retten til nytt henteekteskap dersom vedkommende er dømt for mishandling av tidligere ektefelle, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre en karanteneordning ved gjentatte henteekteskap.»

Plettfriandel hos søker og referanseperson (forslag 12)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at en utlending i dag kan nektes tillatelse dersom det blant annet foreligger grunnlag for utvisning. Disse medlemmer viser for øvrig til bestemmelse om avslag på familieinnvandring dersom det er mest sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det i alle familiegjenforeningssaker må stilles et ufravikelig krav om full selvforsørgelse og plettfriandel hos både søker og referanseperson. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om plettfriandel hos både søker og referanseperson i alle familieinnvandringssaker og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter ikke forslaget og viser til svarbrev fra statsråden, som gjør rede for at loven allerede har hjemmel for å nekte tillatelse dersom det er grunnlag for det etter utlendingsloven §§ 66 flg. Disse medlemmer viser til kronikk skrevet av forsker ved Samfunns- og Næringslivsforskning AS, Ole Andreas Elvik Næss, Norges Handelshøyskole, og professor i samfunnsøkonomi, Jonas Hjort, publisert i Aftenposten 11. oktober 2023. Kronikken dokumenterer at det ikke er grunnlag i stor internasjonal kvantitativ forskning for å påstå at innvandring generelt fører til mer kriminalitet, men at kriminalitet begått av innvandrere får betraktelig mer oppmerksomhet i mediene enn annen kriminalitet. Disse medlemmer mener det er svært viktig å kjempe mot kriminalitet og særlig organisert kriminalitet utført ved bruk av vold og utnyttelse av andre mennesker, men disse medlemmer mener at Stortinget må legge grundig forskning og faglige råd til grunn når lover og reguleringer skal vedtas, slik at det

politiske arbeidet ikke bygger på en konstruert virkelighet bygd opp rundt tragiske enkelthendelser og utsatte personer som egentlig ikke er representative for det store bildet.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å stramme inn vilkårene for familieinnvandring.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sette et tak på antall henteekteskap en person kan gjennomføre, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen frata en person retten til nytt henteekteskap dersom vedkommende er dømt for mishandling av tidligere ektefelle, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre en karanteneordning ved gjentatte henteekteskap.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gjennomgang av praksis etter unntaksbestemmelsene i familieinnvandringsregelverket i saker som berører barn, og undersøke om praksis i saksbehandlingen er i tråd med lovgivers intensjon og internasjonale forpliktelser om at barns beste skal være et grunnleggende hensyn.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en gjennomgang av saker som faller inn under utlendingsforskriften § 17-5 om at barn skal tilbys muntlig samtale, og undersøke hva som blir lagt til grunn når forvaltningen unnlater å tilby samtale fordi det er «åpenbart unødvendig», og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av 2026.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familiegjennforening til enslige mindreårige asylsøkere.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familiegjennforening til personer som har midlertidig opphold.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å begrense familiegjennforening til å gjelde ektefeller og egne barn under 15 år.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre obligatorisk DNA-test ved alle familieinnvandringssaker.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som stiller krav om at i alle familieinnvandringssaker må referansepersonen ha jobbet i Norge i til sammen fire år.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen øke underholdskravet for familiegjennforening fra minst 3,2 ganger grunnbeløpet i folketrygden til minst 3,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige overføringer, med unntak av alderspensjon, ikke skal inngå som en del av beregningen av underholdskravet.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen innføre underholdskrav uten unntaksordninger for flyktninger ved all familiegjennforening.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen stille krav om plettfri vandel hos både søker og referanseperson i alle familieinnvandringssaker og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:156 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Dagfinn Henrik Olsen om en restriktiv familieinnvandringspolitikk – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 13. mai 2025

Sverre Myrli

leder

Maren Grøthe

ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget – Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25/2579 - GBO

Dato
22.04.2025

Dokument 8:156 S (2024-2025) - Representantforslag om en restriktiv familieinnvandringspolitikk

Jeg viser til oversendelse 8. april i år fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, vedlagt et representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Wiborg, Per-Willy Amundsen og Dagfinn Henrik Olsen om en restriktiv familieinnvandringspolitikk.

Det fremsettes 12 forslag, og mine vurderinger følger nedenfor.

Innledningsvis vil jeg poengtere at forslagets bakgrunn gir et uriktig bilde av forskjellene mellom norsk og dansk praksis. Forslagsstillerne hevder at det i 2024 ble gitt neste tre ganger så mange familieinnvandringstillatelser i Norge som i Danmark, og at det i 2023 ble gitt neste fire ganger så mange tillatelser i Norge. Nasjonale tall for «familiesammenføring» i Danmark omfatter imidlertid ikke alle kategorier, bl.a. er oppholdstillatelse til familie i arbeids- og studiesaker kategorisert under arbeids- og studieområdet, det vil si ikke som familieinnvandring.

Utlendingsdirektoratet (UDI) har opplyst at for å sammenligne praksis i ulike land må vi bruke offisiell europeisk statistikk (Eurostat), der alle land rapporterer etter de samme kriteriene. De offisielle tallene for 2024 er ennå ikke klare, men UDI oppgir at for tidsperioden 2014 til 2023 viser tall fra Danmark og Norge ingen store forskjeller på antallet innvilgede familietillatelser for tredjelandsborgere. Norge har hatt noe høyere tall enn Danmark i 2016, 2017, 2018, 2019 og 2022. Danmark har hatt høyere tall enn Norge i 2014, 2015, 2020, 2021 og 2023. Forskjellene er imidlertid små, og totalt for perioden har Norge hatt nesten 111 000 innvilgelser, mens Danmark har hatt litt over 111 500 innvilgelser.

Forslag 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familieegjenforening til enslige mindreårige asylsøkere.»

I bakgrunnen for forslaget vises det bl.a. til at det er «en uting ved asylsystemet at man får opphold fordi man ikke har omsorgspersoner, for deretter å oppleve at man søker om familieegjenforening med foreldrene». Til dette vil jeg bemerke at enslige mindreårige som er over 16 år og som ikke har annet grunnlag for opphold enn at norske myndigheter anser at søkeren er uten forsvarlig omsorg ved retur, ikke gis opphold som flyktning, men de kan gis en tidsbegrenset oppholdstillatelse som ikke danner grunnlag for familieinnvandring, jf. utlenningsforskriften § 8-8. De som gis opphold for øvrig vil i all hovedsak fylle vilkårene for flyktningstatus, og de bør således ha mulighet til å gjenforenes med sin nærmeste familie.

Forslag 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å stanse all familieegjenforening til personer som har midlertidig opphold.»

Ut i fra bakgrunnen for forslaget, forstår jeg det slik at dette er ment å gjelde utlendinger som har oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse/asyl og ev. på grunnlag av familieinnvandring. Dersom dette skulle gjøres gjeldende for arbeidsinnvandrere, ville det kunne påvirke rekruttering av ønsket arbeidskraft fra utlandet negativt.

Forslaget innebærer at det skal stilles krav om permanent oppholdstillatelse før søknad om familieinnvandring kan innvilges og innebærer i realiteten en karantenetid på minst fem år for flyktninger. Jeg er ikke kjent med at andre land har slike vilkår for flyktninger. Jeg mener også at forslaget er problematisk sett hen til våre internasjonale forpliktelser, og da særlig EMK og FNs flyktningkonvensjon. Det kan også få negative effekter for integreringen å måtte vente flere år på gjenforening med sin nærmeste familie.

Forslag 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å begrense familieegjenforening til å gjelde ektefeller og egne barn under 15 år.»

Det følger av FNs barnekonvensjon og av norsk rett for øvrig at alle under 18 år er barn. Jeg mener dette fortsatt må legges til grunn. Selv om modenhetsnivå varierer fra individ til individ, må det legges til grunn at alle barn har behov for bistand og støtte fra sine foreldre. Jeg bemerker også at personkretsen som har *rett* til familieinnvandring allerede er begrenset til ektefelle/samboer/partner og mindreårige barn, samt foreldre til barn som er norske borgere eller har flyktningstatus, jf. utlenningsloven §§ 40 til 45.

Forslag 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre obligatorisk DNA-test ved alle familieinnvandringssaker.»

Jeg legger til grunn at forslagsstillerne mener at dette skal gjelde i saker om familieinnvandring mellom personer som hevder å være biologisk i slekt. Det følger allerede av utlenningsloven § 87 at utlenningsmyndighetene kan pålegge både parten og

det antatte familiemedlemmet å avlegge biologisk prøve for DNA-analyse, når dette er nødvendig for å fastslå om det eksisterer en familierelasjon. Dersom det ikke er grunn til å tvile på familierelasjonen, fremstår det lite hensiktsmessig å gjennomføre tids- og ressurskrevende DNA-analyser.

Forslag 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som stiller krav om at i alle familieinnvandringssaker må referansepersonen ha jobbet i Norge i til sammen fire år.»

Etter utlendingsloven § 40 a må referansepersonen ha arbeidet eller tatt utdanning på heltid i Norge i til sammen fire år før tillatelse i familieetablering kan gis. Vilåårene gjelder dersom referansepersonen har (midlertidig eller permanent) oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse eller på grunnlag av familieinnvandring.

Et hovedformål med fireårskravet er at det skal virke som et incentiv til å ta arbeid og utdanning. Effekten av fireårskravet og effekten av underholdskravet overlapper imidlertid i stor grad. Referansepersonen må i praksis dokumentere aktivitet over flere år også for å oppfylle underholdskravet. Departementet er samtidig kjent med at fireårskravet er svært ressurskrevende for utlendingsforvaltningen å vurdere, da de må gjennomgå flere dokumenter for å kunne fastslå om og i hvilke perioder referansepersonen har vært i heltidsarbeid/aktivitet. Utlendingsdirektoratet bruker også mye tid på bl.a. å innhente nødvendig dokumentasjon, og på veiledning til søkere/referansepersoner.

Gitt at fireårskravet er ressurskrevende å praktisere og samtidig har begrenset effekt ved siden av underholdskravet, mener jeg at fireårskravet ikke bør utvides til å omfatte alle familieinnvandringssaker.

Forslag 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke underholdskravet for familieegjenforening fra minst 3,2 ganger grunnbeløpet i folketrygden til minst 3,7 ganger grunnbeløpet i folketrygden.»

Som jeg skrev i mitt svar av 4. mars 2025 på dok. 8: 94 S (2024–2025), har Justis- og beredskapsdepartementet nylig (10. januar i år) vedtatt endringer i utlendingsforskriften som innebærer at underholdskravet i saker om familieinnvandring ble hevet fra 2,7 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) til 3,2 G. Endringen ble gjort for i større grad å sikre at partene kan forsørge seg selv, samt å bidra til en kontrollert og bærekraftig innvandring til Norge. Jeg vil følge med på hvordan dette kravet slår ut og vurdere ytterligere justeringer dersom det skulle oppstå behov for det.

Forslag 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige overføringer, med unntak av alderspensjon, ikke skal inngå som en del av beregningen av underholdskravet.»

Jeg mener forslaget vil ramme enkeltpersoner uforholdsmessig hardt, herunder varig uføre, kvinner i fødselspermisjon med opptjent rett til fødselspenger og personer som

studerer for bedre kvalifisering til arbeidslivet. Jeg understreker at ytelser etter sosialtjenesteloven og introduksjonsstønad ikke medregnes etter dagens regelverk.

Forslag 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre underholdskrav uten unntaksordninger for flyktninger ved all familiegjennforening.»

Verken FNs flyktningkonvensjon eller EMK har eksplisitte bestemmelser om familieinnvandring, og utgangspunktet er at den statlige suvereniteten står sterkt, men statene må likevel foreta en rimelig avveining mellom hensynet til individet og de samfunnsmessige hensynene. Hvorvidt familielivet kan utøves i et annet land vil være et relevant hensyn ved vurderingen. Dette må veies mot samfunnets behov for innvandringskontroll.

Hensynet til at flyktninger ikke har mulighet til å utøve familieliv i sitt hjemland må veie tungt. Jeg mener at dagens situasjon ikke tilsier at det innføres slike drastiske tiltak. Jeg viser til at forslaget har mindre betydning for personer med kollektiv beskyttelse fra Ukraina, da deres familiemedlemmer gis opphold på selvstendig grunnlag ved ankomst til Norge. For øvrig er ankomsttallene når det gjelder asylsøkere fra andre land enn Ukraina relativt lave.

Forslag 9 og 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et tak på antall henteekteskap en person kan gjennomføre, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sørger for å innføre en karanteneordning ved gjentatte henteekteskap.»

Jeg forstår forslagene slik at det skal innføres en karantene etter hver familieinnvandring med ektefelle/partner, og i tillegg et tak på hvor mange ganger en person kan være referanseperson i sak om familieinnvandring med ektefelle/partner. Jeg viser i den forbindelse til at Justis- og beredskapsdepartementet foretok en vurdering av disse problemstillingene i oppfølgingen av tiltak 6 i Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for 2017–2020 (*Retten til å bestemme over eget liv*). Av tiltaket fremgikk det at departementet skulle «kartlegge omfanget av ekteskap der en person med lovlig opphold i Norge, to eller flere ganger inngår ekteskap med en utenlandsk statsborger (transnasjonale serieekteskap)» og «foreta en gjennomgang av gjeldende regelverk og praksis for familieinnvandring for å se om det er behov for å innføre en skranke i utlendingslovgivningen mot at en person som allerede har vært referanseperson for en ektefelle i en familieinnvandringssak skal kunne hente en ny ektefelle til Norge». Departementet fant at en svært liten andel hadde vært referanseperson for ektefelle/samboer mer enn én gang. I de få aktuelle tilfellene gikk det også lang tid mellom hvert ekteskap. Det var følgelig liten grunn til å iverksette tiltak, som ville berøre svært få personer og samtidig innebære økte kostnader til saksbehandling. Jeg har ikke opplysninger som tilsier at situasjonen er vesentlig annerledes i dag.

Forslag 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen frata en person retten til nytt henteekteskap dersom vedkommende er dømt for mishandling av tidligere ektefelle, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

Det er svært alvorlig når personer som kommer til Norge i familieinnvandring blir utsatt for vold i nære relasjoner. Regjeringen legger til grunn Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) *Trygghet for alle* i sitt arbeid. Det er viktig å ivareta personer som er utsatt for vold i nære relasjoner, og det følger av utlendingsloven at utlendinger med oppholdstillatelse som ektefelle mv. har rett til ny oppholdstillatelse dersom samlivet er opphørt, og det er grunn til å anta at utlendingen eller ev. barn har blitt mishandlet i samlivsforholdet eller av andre medlemmer av samme husstand, eller av svigerfamilie. Samtidig er det viktig å forebygge vold i nære relasjoner. I saker om familieetablering kan søknaden om oppholdstillatelse avslås dersom det er mest sannsynlig at søkeren vil bli mishandlet eller grovt utnyttet. Utlendingsloven § 85 første ledd gir adgang til å benytte vandelsopplysninger for å vurdere om det er sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet ved å etablere familieliv i Norge, jf. utlendingsloven § 40 femte ledd eller sjette ledd eller § 48.

Forslag 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om plettfri vandel hos både søker og referanseperson i alle familieinnvandringssaker og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sikrer dette.»

Jeg oppfatter bakgrunnen for forslaget her slik at formålet er å redusere innvandringen til Norge. Jeg mener at det ikke er grunn til å tro at det er en større andel straffedømte blant familieinnvandrere og deres referansepersoner enn blant befolkningen ellers. Jeg antar derfor at et slikt tiltak i svært liten grad vil påvirke antallet familieinnvandrere som kommer til Norge. Samtidig vil tiltaket være svært inngripende for noen få.

Krav om utlendingens vandel er regulert i utlendingsloven § 59, som innebærer at en utlending kan nektes tillatelse dersom det bl.a. foreligger grunnlag for utvisning, jf. utlendingsloven §§ 66 flg. Dette omfatter bl.a. tilfeller hvor en utlending har sonet eller er ilagt straff i utlandet eller i Norge.

Hva gjelder referansepersonens vandel, viser jeg til ovennevnte bestemmelse om avslag på familieinnvandring dersom det er mest sannsynlig at søkeren eller dennes særkullsbarn vil bli mishandlet eller grovt utnyttet. Det følger også av utlendingsloven § 40 at oppholdstillatelse til særkullsbarn som hovedregel skal nektes dersom referansepersonen (forelderens ektefelle) i løpet av de siste 10 årene er domfelt for seksuallovbrudd mot en mindreårig. Ved utforming av denne bestemmelsen ble det bl.a. vurdert at hensynet til den domfelte tilsier at en tidligere straffedom ikke kan få betydning for en søknad om familieinnvandring for all fremtid (Prop. 162 L (2012–2013)).

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

